

#### **5.6.4. Opetuksen järjestämistavat**

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

##### ***Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain***

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkakauskojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen. Lukuvuositodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun tuen suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään tarvittaessa, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle. Olennaista on, että eteneminen on tavoitteellista ja opetussuunnitelmaan pohjautuvaa.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman käyttö ja hyödyntäminen mahdollistavat paitsi tukea tarvitsevien oppilaiden paremman huomioon ottamisen, myös erityislahjakkaiden oppilaiden erityistarpeiden huomioon ottamisen. Tuen suunnitelmassa kiinnitetään huomiota oppilaan kasvuun, kehitykseen ja oppimistavoitteisiin. Suunnitelma sisältää myös arvion oppilaan vahvuuksista ja kehittämistarpeista. Tavoitekokonaisuuksittain edettäessä otetaan huomioon oppimisen arviointia sekä seuraavalle vuosiluokalle siirtymistä koskevat erityismääräykset oppimisen arviointia käsittelevässä luvussa 6.

Tuen suunnitelma laaditaan aina oppilaan, huoltajan ja opettajan yhteistyönä. Suunnitelman avulla voidaan konkreettisesti sopia kodin ja koulun vastuista oppilaan kehityksen tukemisessa ja antaa vastuuta myös oppilaalle itselleen.

Esi- ja alkuopetukseen on laadittu oma opetussuunnitelma, jossa on kuvattu joustavissa ryhmittelyissä tapahtuva opintokokonaisuuksittain opiskelua esiopetuksessa ja vuosiluokilla 1-2. Muilta osin noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa vuosiluokilla 1-2 sekä varhaiskasvatussuunnitelmaa esiopetuksessa.

##### ***Yhdysluokkaopetus***

Äänekosken paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon suunnitelman soveltuvuus

myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Tähän opetuksen järjestämistapojen kuvaukseen on sisällytetty pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio.

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa voidaan loistavasti hyödyntää vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia.

Opetus yhdysluokassa toteutetaan pääosin vuorokurssiperiaatetta noudattaen niissä tapauksissa, joissa oppilasmäärän kehitys viittaa yhdysluokkajärjestelyn jatkuvan pitempiketoisesti. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määritellyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

#### *Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus*

Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta voidaan käyttää esimerkiksi vieraan kielen oppimisessa. Äänekosken perusopetuksen kieliohjelman mukaan mahdollisuutta A2 ja B2 -kielten etäyhteyksien avulla voidaan tarkastella vuosittain. Tällöin tulee arvioida oppimiseen, työjärjestyksiin, koulukyyteihin, opetus- ja valvontajärjestelyihin ja tekniikan toimivuuteen liittyvät seikat. Etäyhteyksin tapahtuvan opetuksen avulla voidaan opetus toteuttaa myös sellaisilla kouluilla, joilla ei oppilasryhmän vähimmäiskoko täyty kyseisenä lukuvuonna. Etäyhteyksin tapahtuvan opetuksen järjestäminen edellyttää hyvin toimivia tietoliikenneyhteyksiä ja hyviä AV-laitteistoja.

#### *Joustava perusopetus Äänekoskella*

Äänekosken joustava perusopetus järjestetään peruskoulun yhteydessä, kahdessa noin 10 oppilaan ryhmässä, johon ohjataan luokkien 7–9 oppilaita. Luokat sijaitsee Koulunmäen yhtenäiskoululla ja Suolahden yhtenäiskoululla. Pääpaino on päättöluokkien oppilaissa. Ryhmän ohjaajina ovat erityisluokanopettaja sekä kasvatusohjaaja. **Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Joustavan perusopetuksen oppilas voi saada tarvitsemaansa ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea.**

Opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, mutta opetusjärjestelyt poikkeavat perinteisestä. Ryhmän opetus järjestetään osaksi koulussa ja osaksi työpaikoilla tai muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna. Muita oppimisympäristöjä ovat erimuotoiset leirikoulut, opinto- ja työpaikkakäynnit, koulutuskokeilut tms. Opetussuunnitelman pohjalta muokataan koulussa ja työpaikoilla

opiskeltavat oppimistehtävät ja sovitetaan ne kullekin oppilaalle sopiviksi. Ryhmän opetuksesta ja muusta toiminnasta vastaa tiimi, johon kuuluvat koulun rehtori, erityisluokanopettaja, kasvatusohjaaja sekä opiskeluhoollon kuraattori. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä peruskoulun muiden opettajien ja työpaikoilla opiskelua ohjaavien kanssa. Yksilöllisin järjestelyin huolehditaan riittävästä oppilaanohjauksesta, erityisesti ammatinvalinnanohjauksesta, jolla pyritään varmistamaan toisen asteen jatko-opiskelupaikan saaminen. Jokaisella oppilaalla on koulun päättyessä jatkosuunnitelma. Nivelvaiheen tueksi kehitetään tukitoimia yhteistyössä paikkakunnan tai alueen toisen asteen oppilaitosten sekä etsivän nuorisotyön kanssa.

Jopon opettaja ja kasvatusohjaaja vierailevat keväisin Äänekosken vuosiluokilla 7-9 kertomassa joustavan perusopetuksen toiminnasta oppilaille ja opettajille. Kaikki infotilaisuudessa olleet oppilaat saavat koteihin vietäviksi tiedotteen, jossa kerrotaan joustavasta perusopetuksesta ja kuinka ryhmään voi hakea. Kiinnostuneille oppilaille ja heidän huoltajilleen järjestetään info-ilta, jossa kerrotaan tarkemmin jopon toiminnasta ja sen jälkeen voi jättää hakemuksen. Kaikki hakijat haastatellaan (mukana myös huoltaja/t). Opiskelijavalinnat tehdään haastattelujen perusteella. Oppilaaksi ottamispäätöksen tekee rehtori. Nuoren oma halu sitoutua toisenlaiseen opiskelumuotoon on välttämätöntä. Olennaista on löytää valinnassa ne nuoret, joille tästä opiskelumuodosta voi perustellusti katsoa olevan hyötyä heidän tulevaisuutensa kannalta. Välttämätöntä on myös vanhempien myönteinen asennoituminen ryhmän opiskeluun. Valinnat pyritään tekemään huhtikuussa ja uuden luokan ensimmäinen yhteinen koulupäivä on toukokuussa.

Opettajan päävastuualueet ovat opettaminen, arviointi, pedagoginen vastuu, leirikoulut/retket, oppimistehtävien laadinta työpaikkaopiskelukajsoille, oppimissuunnitelmien tekeminen ja yhteistyö koteihin. Opetuksen järjestäminen moniammatillisesti edellyttää, että opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt opetuksen järjestäjän nimeämä kasvatusohjaaja. Sekä opettaja että ohjaaja työskentelevät tiiviissä yhteistyössä itsenäisesti omilla vastuualueillaan oppilaiden hyvinvoinnin eteen.

Kasvatusohjaajan päävastuualueet ovat oppilaiden koulunkäyntiä ja elämänhallintaa vahvistavan toiminnan suunnittelu yhdessä opettajan kanssa sekä toiminnan toteuttaminen, työpaikkajaksojen suunnittelu ja ohjaaminen, työpaikkaverkoston kehittäminen, leirikoulut/retket, vierailujen järjestäminen, ammatinvalinnan suunnittelu yhdessä opinto-ohjaajan ja opettajan kanssa, yhteistyö koteihin, jatkoseuranta ja mukana oleminen oppimissuunnitelman teossa.

Työpaikoilla ohjauksesta vastaa työpaikan työntekijä, työpaikkaohjaaja, joka toimii oppilaan opastajana ja tukena. Työpaikkojen kanssa tehdään sopimukset. Koulu perehdyttää työpaikkaohjaajat ohjaustehtävään. Työpaikalla suoritettavista oppimistehtävistä sovitaan työpaikan kanssa. Luokanopettaja ja kasvatusohjaaja vierailevat työpaikoilla ja seuraavat opiskelun toimivuutta. Työpaikkajakso arvioidaan erillisellä arviointilomakkeella.

Oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadintaa koskevat määräykset sisältyvät lukuun 6.

#### *Toiminta-alueittain järjestettävä opetus*

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun opetusta ei voida oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn

rajoitteen vuoksi eikä oppilas pysty tukitoimista tai **oppimäärien rajaamisesta huolimatta opiskelemaan oppiaineittain.**

Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueiden sisällöt määritellään yksilöllisesti oppilaalle.

### *Opetus erityisissä tilanteissa*

Oppilaan siirtyessä omasta koulustaan toisen opetuksen järjestäjän kouluun, valtion oppilaitokseen tai muuhun opetusta järjestävälle taholle kirjoitetaan erotodistus. Lisäksi siirretään uuteen koulupaikkaan opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto. Tarvittaessa pidetään siirtopalaveri. Mikäli oppilas palaa takaisin omaan kouluunsa, pyydetään vastaavat asiakirjat ja tiedot lähettävältä taholta sekä pidetään tarvittaessa siirtopalaveri.

### *Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu*

*Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus* järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (Pol 6§ tai Pol 28§) koulussa. Äänekosken perusopetuksen lapsen tai nuoren sairaalaopetuksesta huolehtii Keski-Suomen sairaanhoitopiirin sairaalakoulu Kukkulan koulu.

Kukkulan koulu (sairaalaopetus)

Kukkulan koulussa järjestetään opetusta sairaalassa potilaana oleville oppilaille sekä muille erikoissairaanhoidossa oleville oppivelvollisille oppilaille, jotka eivät oman koulun järjestämistä tukitoimista huolimatta pysty käymään omaa kouluaan (sairaalaopetuksen tukijakso avohoidossa oleville lapsille ja nuorille). Lisäksi Kukkulan koulu tarjoaa ohjausta ja konsultaatiota koko Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueella.

Sairaalaopetusta annetaan erikoissairaanhoidon tutkimuksissa tai hoidossa (osasto- tai avohoidossa) oleville perusopetusikäisille lapsille ja nuorille. Poikkeustapauksissa myös perheneuvolan asiakkaina olevat alkuopetusikäiset oppilaat voivat saada tukijaksopaikan Kukkulan koulusta. Oppilaat tulevat Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alueelta. Opetus järjestetään ryhmä- tai yksilöopetuksena. Yksilöopetusta järjestetään tarpeen vaatiessa myös osastoilla. Opetuksen toteuttamistapa määritellään yhdessä hoidon kanssa. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan tila ja jaksaminen sekä hoidon edellyttämät toimenpiteet. Osastohoidossa olevat lapset ja nuoret käyvät vointinsa mukaan sairaalakoulua. Oppilas säilyttää oman koulunsa oppilaspaikan koko sairaalaopetuksen ajan. Kukkulan koulun kouluvierailut ja oppituntien seuraamiset on aina sovittava erikseen.

Opetuksen lähtökohtana ovat yleiset perusopetukselle asetetut tavoitteet, sisällöt ja menetelmät. Opetus ja koulun arki edustavat oppilaalle normaalia elämää ja arjen realiteetteja sekä siten säilyttää siteet sairaalan ja hoidon ulkopuoliseen elämään. Sairaalakoulu ja hoito toimivat tiiviissä yhteistyössä. Osastohoidossa olevien oppilaiden opettaja toimii hoitotiimin jäsenenä ja pedagogisena asiantuntijana sekä yhteistyölinkkinä oppilaan omaan kouluun.

Sairaalaopetuksen tukijaksojen tarkoituksena on selkiyttää tai arvioida oppilaan oppimis- ja koulunkäyntitilannetta sekä yhteistyössä oppilaan oman koulun kanssa suunnitella tarpeelliset tukijärjestelyt siirtymävaiheessa sairaalaopetukseen ja sieltä takaisin oppilaan omaan kouluun. Tukijaksolla oppilas käy sairaalakoulua kotoa käsin. Sairaalakoulun konsultoiva erityisopettaja sekä oppilaan oma koulu tekevät ennen tukijakson alkamista tiivistä yhteistyötä. Tukijakson loppuvaiheessa sairaalakoulun erityisluokanopettaja on yhteistyössä oman koulun kanssa tai sen koulun kanssa, mihin oppilas siirtyy tukijakson päättyessä. Siirtymävaiheet suunnitellaan moniammatillisesti yhdessä oppilaan huoltajien kanssa.

Tukijaksopaikan saaminen edellyttää erikoissairaanhoidon hoitosuhteen lisäksi, että **oppilaalle annetaan omassa oppilaskohtaisesta tukea sekä opiskeluhuollon tukea**. Tukijaksolle hakeudutaan olemalla yhteydessä Kukkulan koulun konsultoivaan erityisopettajaan tai rehtoriin sekä täyttämällä Kukkulan koulun kotisivuilla oleva hakemuslomake. Tukijaksopaikkaa voi hakea koko lukuvuoden ajan. Tukijaksopaikan hakuvaiheessa kuullaan oppilasta, huoltajaa sekä oman koulun edustajia. Valintavaiheessa hakemustietoja käsitellään yhdessä opiskeluhuollon ja erikoissairaanhoidon työntekijöiden kanssa. Päätöksen tukijaksopaikan saamisesta tekee Kukkulan koulun rehtori. Tukijaksopaikan varmistuttua, oppilaan oman koulun rehtori tekee PoL 18§:n mukaisen hallinnollisen päätöksen opetuksen järjestämiseksi tukijakson ajaksi.

Koska opiskelujaksot Kukkulan koulussa vaihtelevat kestoaltaan, sovitaan arviointiasioista kotikoulun ja Kukkulan koulun välillä koulusopimuspalaverissa jakson alkaessa. Oppilaan arviointi pyritään toteuttamaan hänen oman koulunsa/kuntansa opetussuunnitelman mukaisesti. **Arviointi pohjautuu opetussuunnitelmassa tai oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin**. Päätötodistus annetaan oppilaalle aina oppilaan oman koulun lomakkeella ja todistuksen allekirjoittaa oman koulun rehtori. Päätösarvioinnin suorittavat oman koulun ja sairaalakoulun oppilasta opettaneet opettajat yhdessä.

## **7.9 Paikallisesti päätettävät asiat**

### **7.9.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt**

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa. Seuraavat vastuut kuvataan tarkemmin koulukohtaisesti koulujen vuosisuunnitelmissa.

*opetuksen järjestäjä:*

resursointi, koulukohtaisen suunnittelun, toteutuksen ja vaikuttavuuden arvioinnin varmistaminen

*rehtori:*

koulun sisäiset rakenteet (mm. lukujärjestykset) ja resurssin suuntaaminen

lukuvuosisuunnitelman laatimisprosessin johtaminen ja suunnitelman toteutumisen arviointitoiminta

*koulusihteeri, asianosaiset opettajat ja rehtori:*

toimet siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

*niveltävaiheen opettajat:* perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt ja tiedonsiirto niveltävaiheessa sekä tuen jatkumon varmistaminen asianosaisten opettajien kesken

*kasvatuksen ja opetuksen koordinaattori, rehtorit ja erityisluokanopettajat:*

erityisluokkien koko ja muodostaminen

### **7.9.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet**

1. Opettajan antama yleinen tukioetus oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleinen tukioetus annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärä.
2. Opettajan antama opetuskielen tukioetus
3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä samanaikaisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä lyhytaikaisesti tai alle puolet oppitunneista

Ryhmäkohtaiset tukimuodot dokumentoidaan Wilma-järjestelmään. Tukitoimien toteuttaminen kuvataan tarkemmin koulukohtaisissa vuosisuunnitelmissa.

### **7.9.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet**

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat yhteistyössä erityisopettajan / erityisluokanopettajan kanssa. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan.

Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma ja hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekee opetuksen ja kasvatuksen palvelukoordinaattori.

Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti:

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä,
  - alle puolet tunneista, mutta säännöllistä kohdistuen esim. yhteen oppiaineeseen
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
  - enemmän kuin puolet oppitunneista
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut

- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

#### **7.9.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen**

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Tavoitekokonaisuuksittain etenemistä kuvataan luvussa 5.6.4.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista opetuksen ja kasvatuksen palvelukoordinaattorin tekemää päätöstä. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, hyödynnetään monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppiaine, jossa oppimäärä on rajattu, arvioidaan sanallisesti päättöarviointia lukuunottamatta.

Päättötodistukseen merkitään arvosana 5\*.

Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen.

Oppilas voidaan vapauttaa oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä hyödyntäen terveydenhuollon ammattilaisen lausuntoa ja ajantasaista arviointia. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Vapauttamiseen tarvitaan arviointi, suunnitelma ja opetuksen ja kasvatuksen palvelukoordinaattorin tekemä hallintopäätös. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta ja huoltajaa.

#### **7.9.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika**

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei oppilaan vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus sinä vuonna kun lapsi täyttää kuusi vuotta.

Pidennetty oppioikeus (tällä nimikkeellä voimassa 31.7.2026 saakka, sen jälkeen varhennettu

oppivelvollisuus) edellyttää opetuksen ja kasvatuksen palvelukoordinaattorin tekemän hallinnollisen päätöksen. Päätöksen edellytyksenä on yhteistyö huoltajan ja varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Esi- ja perusopetuksen henkilöstö tekee moniammatillista ja monialaista yhteistyötä oppilaan edun ja tuen tarpeen mukaisesti, kun arvioidaan perusopetukseen siirtyvän varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen lapsen opetuksen järjestämistä ja tukitoimia perusopetuksessa. Oppioikeus kestää 11 vuotta, jollei perusopetuksen oppimäärää ole sitä ennen suoritettu. Lapsella on oikeus aloittaa maksuttomassa esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta. Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.

Äänekoskella pidennetyn oppioikeuden esiopetus järjestetään pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen ryhmässä aloittaen sinä vuonna, kun lapsi täyttää viisi vuotta. Lapsi jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.

Pidennetyn oppioikeuden oppilaille on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Jos nämä eivät riitä, arvioidaan mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain.

#### 8.1.

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (*omavalvonta*) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

#### [Opiskeluhoitosuunnitelma Äänekoski.pdf](#)

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

#### [Hyvinvointisuunnitelma](#)

#### [2024 Hyväksytty kaupunginvaltuusto 15-4-2024-1.pdf](#)

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5). Koulukohtaiset tiedot tarkennetaan koulujen vuosisuunnitelmissa.

## 1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä.

### *Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta*

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

### *Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista*

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

## 2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

[Äänekosken perusopetuksen poissaolojen seurantaan liittyvä toiminta.pptx](#)

## 3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoolllossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuihin hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoolllossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen
- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoollon monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

## 5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

### *Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

[Kiusaamisen vastainen toimintaohje äänekosken koulut.pdf](#)

### *Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)*

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet. Jokaisella koululla on tämän lisäksi koulukohtaiset kriisisuunnitelmat.